

OBISK NA DOMU

Drobec iz revolucionarnega življenja Antona Šušteršiča — Tineta Železnika

Kopriva ne pozebe

»NAJLEPŠE MI JE BILO LETA 1945, TAKRAT SEM NAMREČ DOŽIVEL SVOBODO, ZELJO TISOČIH...«

Šušteršič Anton, rojen 5. maja 1903... Spomladi 1932 ustanovi v takratni Signalni delavnici prvo partijsko celico v Šiški. 46 let je minilo in podatek je suh, kratek. V zgodovini delavskega gibanja ima svojo težo in je nekajkrat zabeležen. Vendar za dogodki stoje živi, otipljivi ljudje s svojimi hotenji, s svojo neugnanostjo ali preverjeno zrelostjo, določenimi cilji in pogledi. Ti ljudje imajo svojo lahko ali težko življenje, v srcih nosijo strah ali veselje, želje...

● Obiskali smo Antona Šušteršiča. V triurnem pogovoru nam je odkrival Partijo in sebe, spoznali smo Tineta Železnika in njegovo nezlomljivo prepričanje v stvar delavskega razreda:

● »Ime Tine mi je dal Miha Marinko na nekem sestanku, ki smo ga imeli tam, kjer danes stoji Litostroj. Dejal je: 'Če si Tone bodi pa Tine!' Leta 1943 na nekem sestanku v Beli Krajini na Blatnem Klancu pa mi je Aleš Bebler dodal še ime Železnik. Bil sem namreč železničar...

Veste, včasih je bila konspiracija izredno važna. Človek se je tega tako navadil, da sem tovariša, s katerim sva imela sestanke v Tivoliju, spoznal že po hoji...«

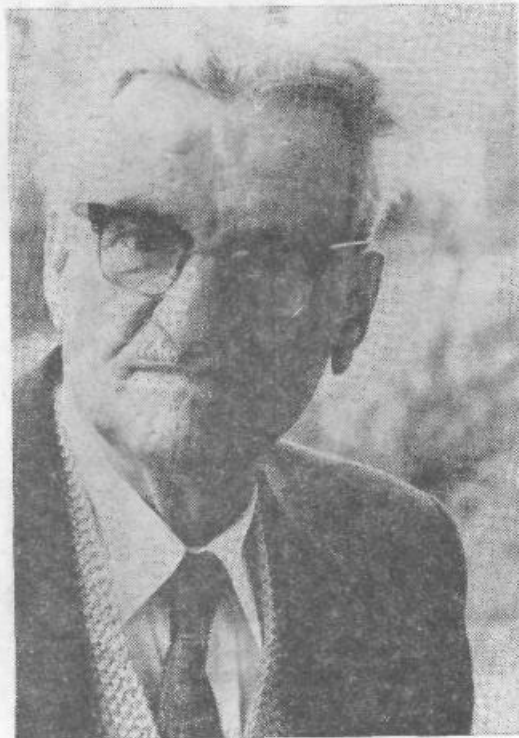
● Sedi v starinskem, a udobnem naslonjaču. Majhen je, zlahtno sivolas, gladko počesan nazaj. Naočniki z dvojnimi stekli sedijo trdno, pod nosom urejene brčice. Pedantno urejen, s pisano kravato in snežno belo srajco govori o preteklosti, ki jo do potankosti pozna. V obeh koticih ustn po dve globoki zarezi... Zdi se po naravi resen, a ga pogosto premaga hudomušnost, rad se posmehne, pa četudi samemu sebi:

● »Malokdo se zaveda, da je kljub revščini preživel mlada leta dobro... Glejte, bil sem zdrav in sem na primer z lahkoto zaplesal... Danes pa jamram, ker me vsepovsod kaj boli. Delo, ki sem ga nekoč opravil v eni uri, mi zdaj pogosto še v štirih ne uspe...«

● Revolucionarna preteklost Tineta Železnika je tako obsežna, da se v tem zapisu skoraj ne moremo lotevati kaj več kakor nekaterih značilnih dogodkov. 15. aprila 1921 sodeluje v stavki železničarjev na Zaloški cesti. Še istega dne leži skupno s tovariši na tiri pred počasi vozečo lokomotivo in kordonom bližajočih se vojakov. Nasajeni, ostrí bajoneti so zlovešče pobliškavali...

● Nekaj kasneje je na stari šišenski postaji s kamni divje obmetaval lokomotivo in kurjačevega spremljevalca — izdajalca. Bil je odpuščen... V lažnih mesnih konzervah in lepo zapečeni, okrasni kitasto pleteni štruci kruha je nesel partijsko literaturo v Bilečo. Spomladi 1932 ustanovi v Signalni, današnjem PAP, partijsko celico. Zatem prenaša partijsko literaturo v Belo Krajino. v NOB je ilegalec, spreten demonter različnih neeksplozivnih avionskih bomb in številnih min, politični komisar Gorjanskega odreda, vodja partizanskih puškarj v Starih Žagah, dolgoletni član Centralnega komiteja KPS.

vo in kurjačevega spremljevalca — izdajalca. Bil je odpuščen... V lažnih mesnih konzervah in lepo zapečeni, okrasni kitasto pleteni štruci kruha je nesel partijsko literaturo v Bilečo. Spomladi 1932 ustanovi v Signalni, današnjem PAP, partijsko celico. Zatem prenaša partijsko literaturo v Belo Krajino. v NOB je ilegalec, spreten demonter različnih neeksplozivnih avionskih bomb in številnih min, politični komisar Gorjanskega odreda, vodja partizanskih puškarj v Starih Žagah, dolgoletni član Centralnega komiteja KPS.

● »V Partijo smo sprejemali ljudi, ki so bili pametni, dostojni, ugledni med delavci, človeški in vredni zaupanja. V signalnih delavnicah smo bili trije, Zalar, Žargi in jaz, a vam povem, da smo tisto podjetje popolnoma obvladovali in še več. Sestajali smo se v garderobi in delavci so prav čekali kaj bomo rekli ali ukrenili...«

● Nenadoma vstane, pogleda po stanovaljskem hodniku, sede, spet tenko prislusne, zamahne z roko... Nemiren je.

● »Kdaj mi je bilo najtežje? To pa med vojno... Februarja 1942 je v Beli Krajini padlo 17 mojih tovarišev, prijateljev... 7. februarja istega leta so mi Italijani v Gramozni jami ustrelili posinovljenca Milana Šušteršiča...

● Počutil sem se tako, da bi najraje legel poleg in umrl...«

● Anton Šušteršič je neizprosni borec za delavsko stvar. Nekaj fanatično železnega sijaja iz sivih oči:

● »Vsak problem, ki ga gledate iz razrednega stališča, vidite prav. Če ga gledate drugače, je to oportunizem, kakor hitro pa si to prikrivate, že lažete samemu sebi. Glejte, meni je bilo najlepše 1945. Doživel sem svobodo...«

Tisto, za kar smo se desetletja borili in tolkli tudi v vojni. Bil sem srečen človek. Dočakal sem uresničitev sanj tisočev in tisočev. Mnogi tega žal niso dočakali...«

Bogomir Šefic

Moje najdaljše potovanje (3)

Slab začetek, dober...

Piše: SLAVA MREŽAR

Če se nikjer drugje ne naučiš »barantati«, potem se tu. Nek večer smo več ur sedeli v eni od številnih trgovin z usnjem in kožami in poskušali kupiti plašč. Lastnik nam je skuhal čaj, pogovarjali smo se o njihovi deželi, ljudeh, navadah in vsake toliko časa je kdo od nas vprašal: »How much?« Povedal je ceno, malo nižjo kot pred desetimi minutami, toda za nas še vedno previsoko. Vstali smo, se delali kot da smo užaljeni, ker nas prinaša okrog. Toda lastnik je planil pokonci, vabil nas je nazaj, zopet smo pili čaj, se pogovarjali in potem zopet tisti usodni »how much«. Tako se je nekajkrat ponovilo, dokler se nismo sporazumeli za ceno, ki je odgovarjala tudi nam. Iz trgovine smo odhajali v zgodnjih jutranjih urah, vendar zadovoljni. Za nas je bilo nakupovanje pravo doživetje, za trgovca pa način prodajanja v teh krajih. Toda videlo se je, da je tudi on užival.

PROTI GORAM HINDUKUSHA

Zanimivo se je potepati po mestu, toda naš cilj je drugačen in komaj čakamo, da pridemo v hribe. Iz Kabula pa nas čaka še naporna pot. Potujemo čez prelaz Salang, eden najvišjih prelazov na svetu (3600 m), do Kunduza. Od tu naprej pa je cesta zelo slaba. Tudi naselja niso več tako pogosta. Srečamo Nomade. V Afganistanu jih je kakšne tri milijone in se selijo v kraje, kjer ni zime. To so še zelo primitivni in divji ljudje. Na čelu karavane jezdi na kameli najmlajša žena, za njo pa vse ostale. Zadnja je na oslu, grda in brez zob. Seveda smo ustavili avto in slikali, vendar jim to ni prav nič všeč, razburjajo se in eden pobere palico in jo vrže proti nam. Potem se nekako sporazumemo, potrebujejo namreč zdravnika za nekoga, ki ima odprto kostno tuberkulozo. In nazadnje me hočejo še kupiti. Za dve kameli in 10 tisoč afganov. In to sploh ni tako malo (npr. 250 dolarjev). Zlasti pa ne za Nomade. Toda fantje snubcu razložijo, da me zaenkrat še rabijo. Mogoče potem, ko se bomo vračali.

Tako potujemo naprej. Cesta je včasih boljša, drugič slabša, včasih jo sploh ni. Vožimo v glavnem ob deroči reki, ki se v vsakem kraju imenuje drugače in pridemo končno do Amur Darje. Na drugi strani reke je Sovjetska zveza, vidijo se tudi že gore Hindukusha.

Vasica Quazi Deh je zadnja na dolgi poti, od tu naprej se tovor preseli na hrbe nosačev. Dva dni čakamo prijatelje, ki so odpotovali iz Kabula en dan kasneje. Avto pustimo v centru, ki ga predstavlja dvorišče, last najbogatjšega človeka v vasi. V njegovi lasti je skoraj vsa obdelana zemlja v okolici in jo daje v zakup. Utaborimo se malo pred vasjo, toda niti za trenutek se ne dolgočasimo. Kar naprej nas obiskujejo domačini, pogovarjamo se, tako da nas pošteno bolijo roke.

(Prihodnjič dalje)